

JARI ARFFMAN

Ihmisrotu

Human Race

Galleria Telakka

2.–30.11.2022



kulttuuritalo

Telakka

Galleria Telakka
Tullikamarin aukio 3
33100 Tampere

OUTOJA MUOTOKUVIA

Lehmillä on lehmän hermot. Kun Jari Arffman käveli Ahlmanin lehmihakaan kameroineen, eivät mallit olleet moksiskaan. Heidän näkökulmastaan utelias valokuvaaja saattoi olla pelkästään yksi kärpänen lisää kesäpäivän pörinässä. Lehmät katsoivat, mutta tuskin tiesivät katsovansa kameraan. Tässä on ihmisen ja eläimen ero, jota ei nyt posthumanismin aikana tulisi korostaa. Mutta mikä on ihmisen ja lehmän samuus? Mitä yhteistä Arffmanilla ja hänen malleillaan on? Nisäkkyyks totta kai, mutta ei mennä siihen aivan vielä.

Muotokuva näyttää kuvattavan muodon. Lehmän pään muodot ovat kaarevia, niissä ei ole teräviä kulmia. Ne ovat kuitenkin yksilöllisiä, tunnistettavia. Arffmanin pää on myös kaareva, eivätkä hänen valokuvansa esitä lehmiä yleensä, vaan yksilöitä. Kenties kärpäsetkin lehmien ympärillä ovat yksilöitä, mutta sitä emme kuvista erota. Lehmien mittakaava on lähempänä meitä, niiden lempeä katse on omamme kaltainen.

Antropomorfinen harha saa meidät heijastamaan eläimiin inhimillisiä piirteitä. On helppo nähdä sekä Arffman että lehmät persoonina (enkä kiistä, etteivätkö he sitä ole), sillä olemme lapsuudestamme lähtien tottuneet eläimiin, joilla on, jos ei ihmisen hahmoa, niin ainakin ihmisen nimi: Mickey, Donald, ja niin edelleen. Kuvaamalla Ahlmanin lehmiä kasvokkain ja nimeämällä ne ihmisten tavoin Arffman jatkaa pitkää perinnettä. Asiassa on kuitenkin pari kierrettä.

Ahlmanin lehmät eivät ole mitä tahansa pötsikkeitä, vaan rotuvalioita, joiden perimän puhtautta vaalitaan. Ne ovat suomenkarjaa, siis pitkän ajan kuluessa paikallisiin oloihin sopeutuneita. Kaikki on tarkkaan kontrolloitua, numerolappu korvassa kertoo kuka on kukin. Asia on lehmien geenipanikin kannalta tärkeä. On selvää, ettei näillä laituilla luoteta vapaaseen rakkauteen.

Tässä tulee Arffmanin ensimmäinen kierre. Valokuvasarjan nimi on *Ihmisrotu*. Jos haluaisimmekin nähdä vain eläimiä, oman lajimme kansaeläjiä, niin nyt kuvatut sanallistetaan meidän peiliksemme. Mitä näemme, kun katsomme sinuun? Rotuhygienia ei ihmispuheena kuulosta kovin jalolta, mutta lehmien kohdalla se on suunnitelmallista. Isossa kuvassa, toisin kuin valokuvassa, ei keskustella kallon kaarevuudesta, vaan maidon ja lihan tuotannosta, omavaraisuudesta ja tulevaisuudesta. Ahlmanin malliyyksilöt ovat jalostettuja tuotantoeläimiä, joihin olemme pihvin ja maitovanukkaan nauttijoina identiteettimme turvanneet.

Nyt tiedämme, että pihvit ja lehmät ovat osa samaa ongelmaa. Metaani ja kaikki se mitä siitä seuraa. Lehmillä on lehmän hermot, mutta omamme alkavat kiristyä. Jari Arffman ei kuitenkaan pysähdy tähän, vaan laittaa palloonsa toisenkin kierteen. Nimettyyn kuvasarjaan tulee kirjaimellinen lisä: demokratia, koulutus, taide, yhdenvertaisuus, ja niin edelleen. Lempeäsilmäiset muotokuvat mutkistuvat käsitteiksi, jotka erottavat meidät kanssaeläjistä. Tähän ei eläin pysty. Mutta mistä on kyse? Arffman vääntää vielä kerran ja antaa rotuvalioille ihmisten nimiä. Tyypit eivät ole jalostuneemmasta päästä, voi kai todeta. Joku heistä saattaa loukkaantua lehmään vertaamisesta.

Taiteen tehtävänä on hämmentää, sanotaan. En muista kuka näin sanoi, mutta Jari Arffmanin näyttelyn kohdalla se tuntuu jotenkin osuvalta. Lehmiä kärpäsen/valokuvaajan ajatuksenjuoksu tuskin kiinnostaa, talvi kuluu kollegojen kanssa navetassa.

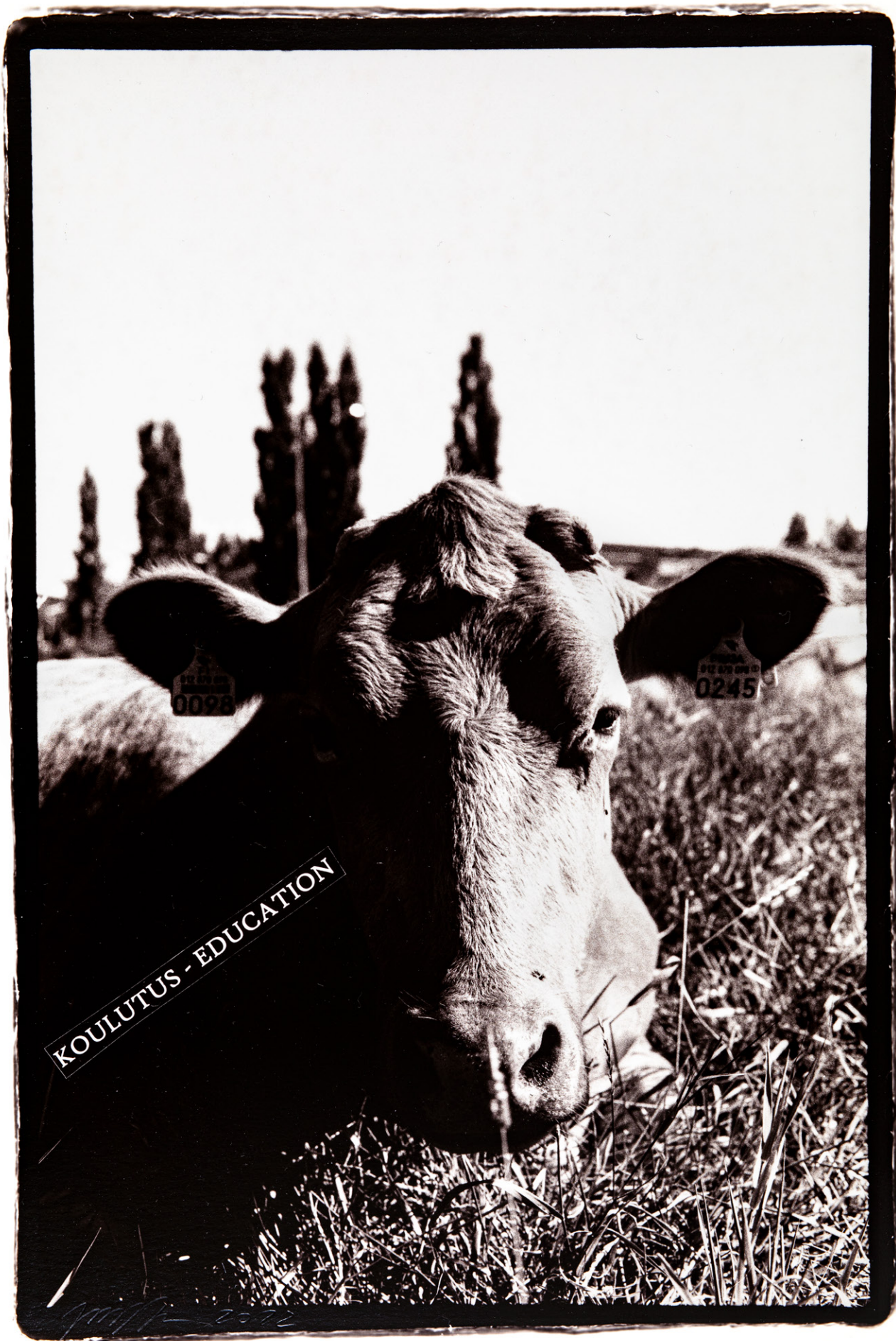
Jyrki Siukonen
Kuvataiteilija, tutkija



Vladimir "Demokratia / Democracy" Putin



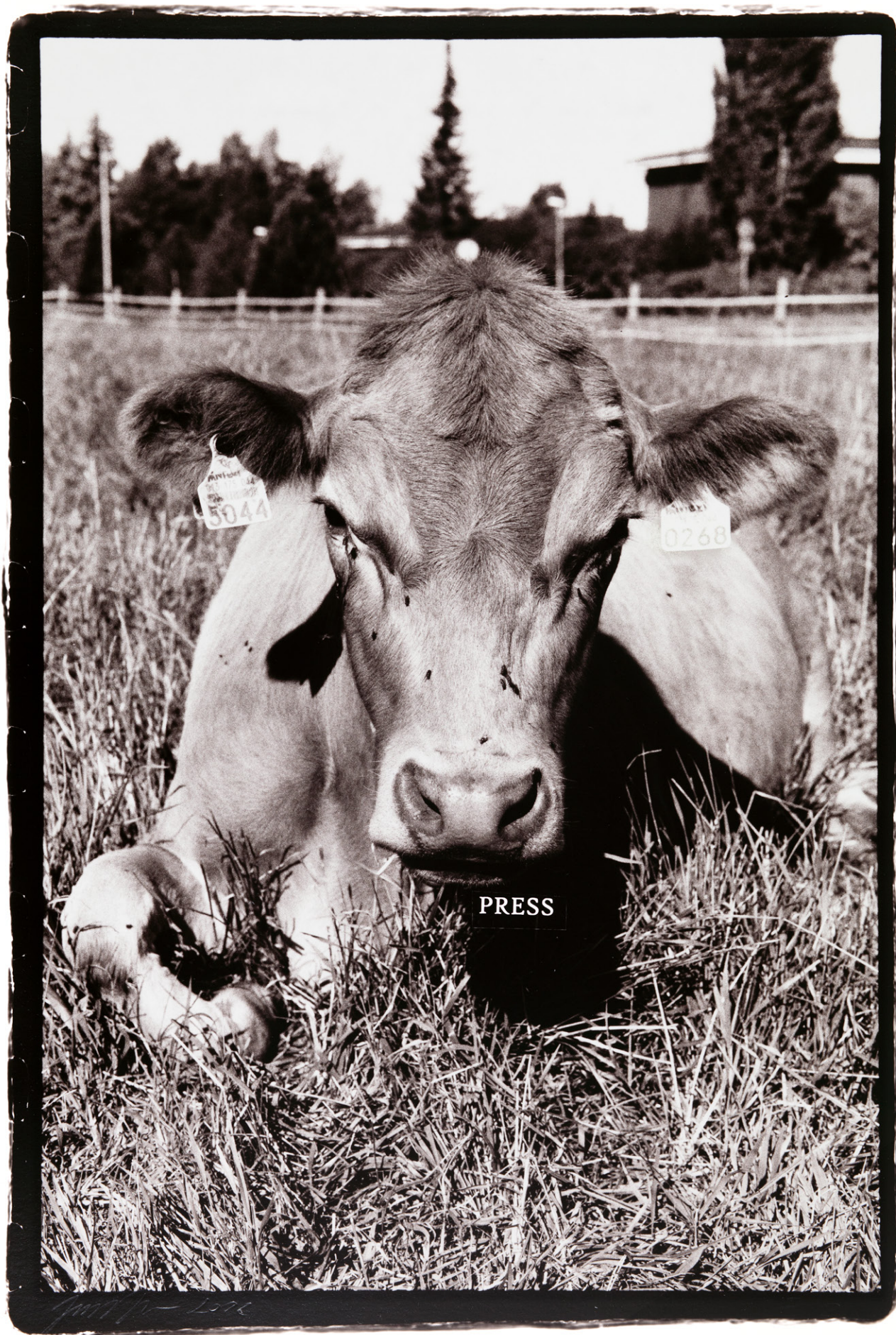
Viktor "EU" Orban



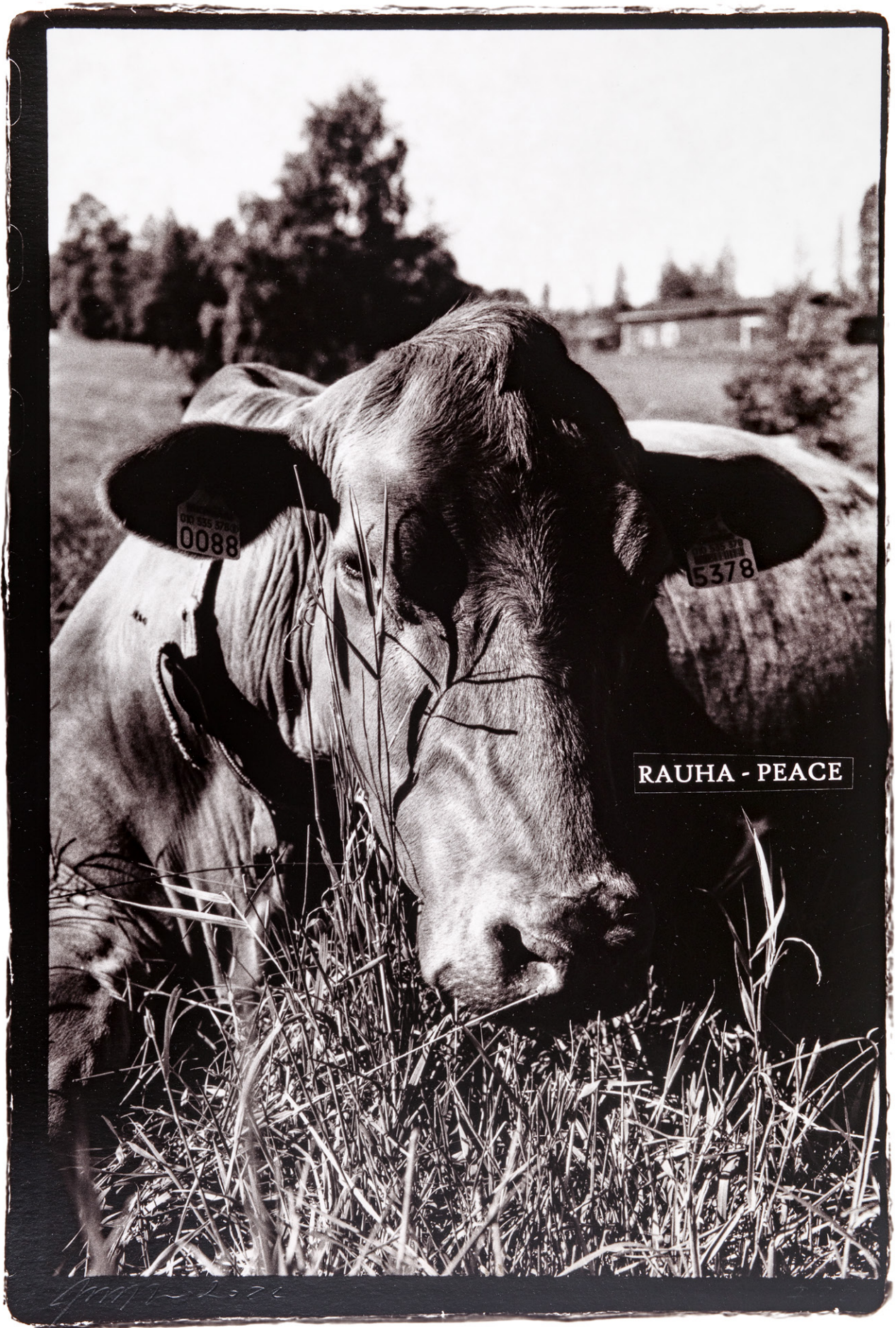
Hibatullah "Koulutus / Education" Akhundzada



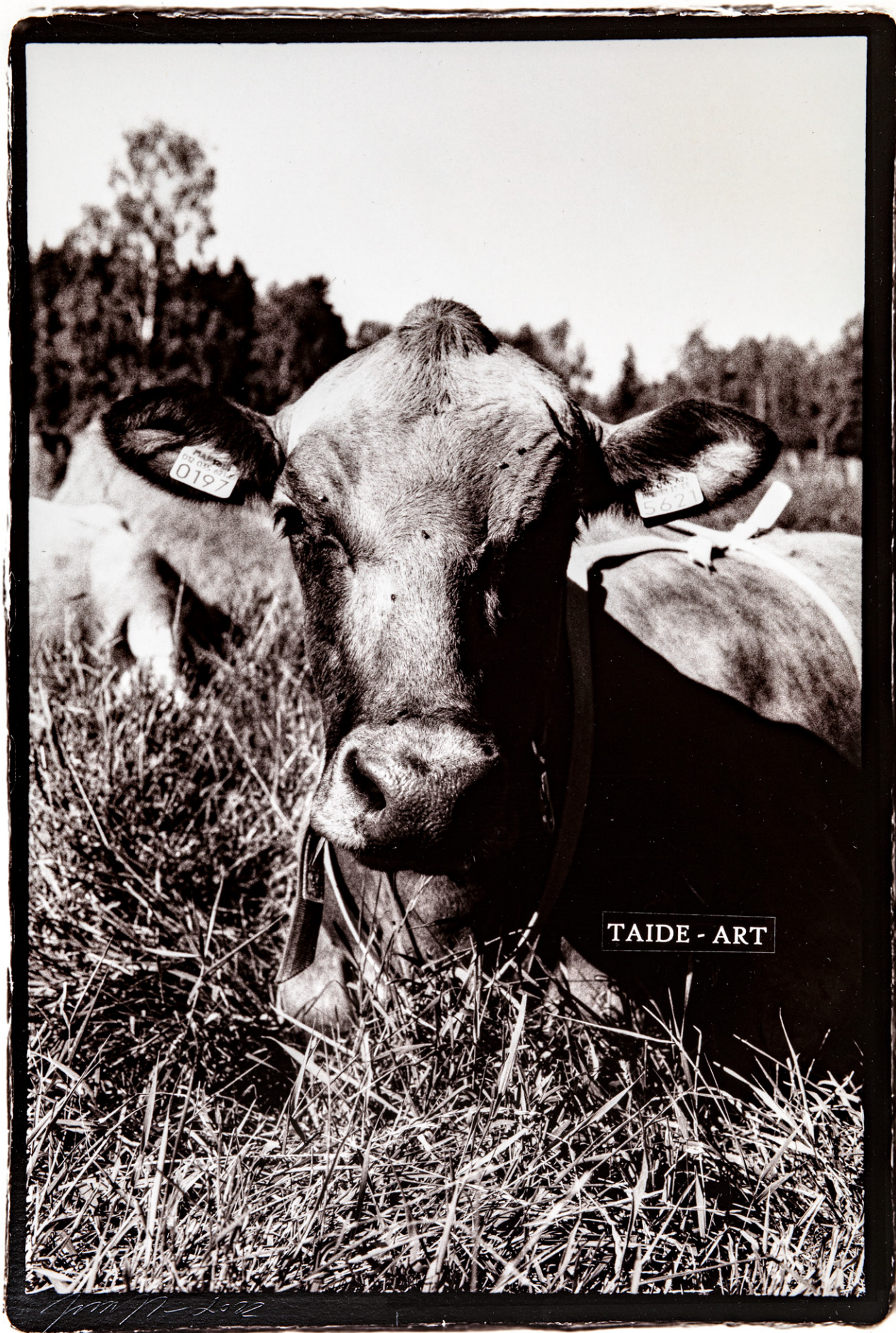
Recep "Oikeusvaltio / Constitutional State" Tayyip Erdogan



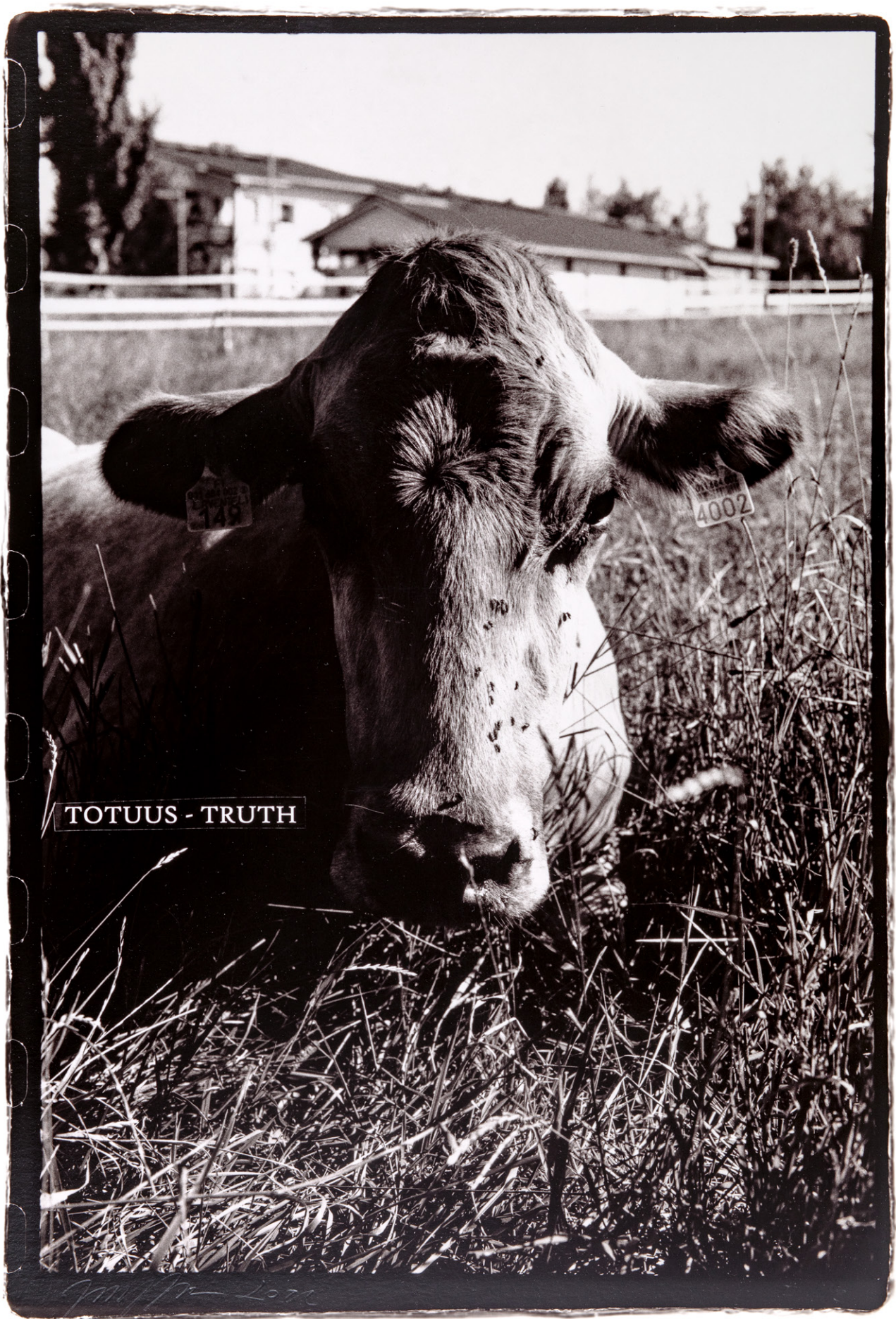
Mohammed "Press" bin Salman



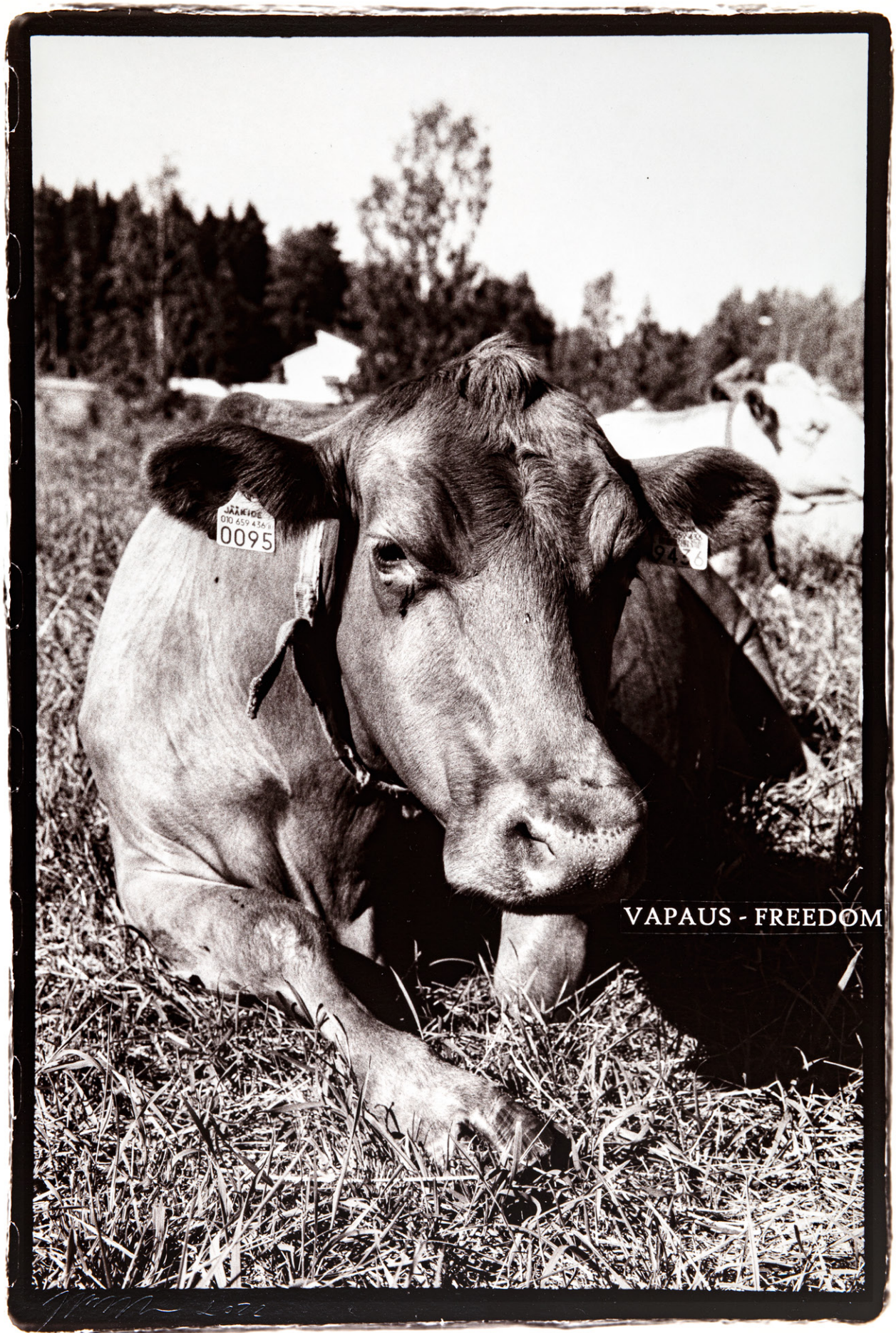
Kim "Rauha / Peace" Jong-un



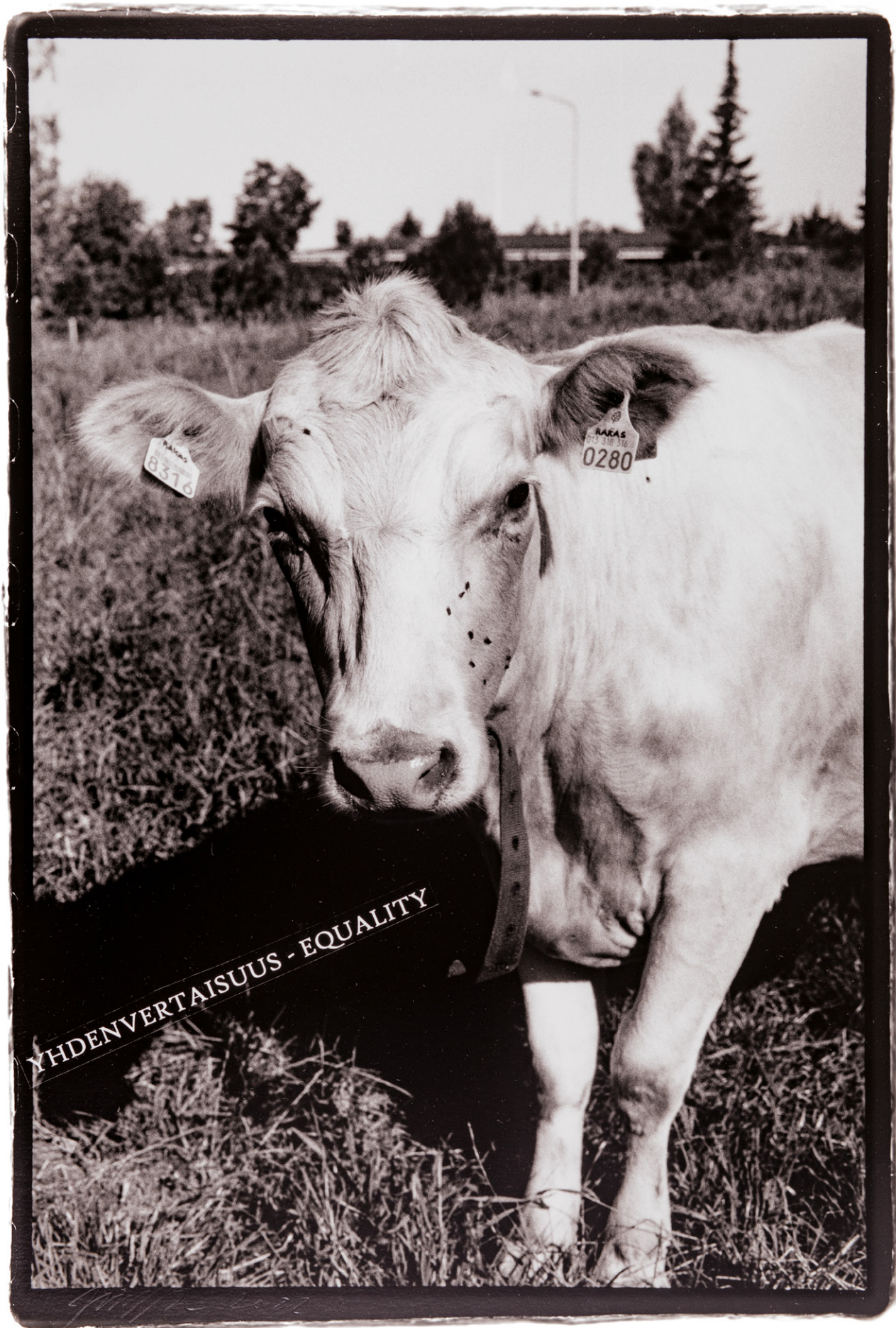
Ali "Taide / Art" Khamenei



Donald "Totuus / Truth" Trump



Xi "Vapaus / Freedom" Jinping



Jair "Yhdenvertaisuus / Equality" Bolsonaro